

Wyrok z dnia 13 października 1998 r.

I PKN 345/98

Przepisy Kodeksu handlowego i Prawa bankowego przewidujące powoływanie członków zarządu spółki akcyjnej (banku) nie są odrębnymi przepisami upoważniającymi do nawiązywania stosunku pracy na podstawie powołania (art. 68 § 1 KP).

Przewodniczący: SSN Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Sędziowie SN:
Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Walerian Sanetra.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 13 października 1998 r. sprawy z powództwa Jana P. przeciwko Bankowi [...] S.A. w K. o odszkodowanie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 2 grudnia 1997 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w sprawie.

U z a s a d n i e

Powód Jan P. w sprawie przeciwko Bankowi [...] S.A. w K. o odszkodowanie z tytułu wadliwego wypowiedzenia umowy o pracę wniósł kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 2 grudnia 1997 r. [...]. Zaskarżonym wyrokiem oddalono apelację powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo. Sądy ustaliły, iż powód był wiceprezsem zarządu pozwanego Banku. Dnia 30 sierpnia 1996 r. został odwołany z zarządu, dnia 3 września 1996 r. doręczono mu wypowiedzenie, ale ponieważ był chory, to stosunek pracy uległ rozwiązaniu po powrocie do pracy (dnia 31 maja 1997 r.). W kasacji postawiono zarzut naruszenia art. 68 KP w związku z art. 8 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw

(Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm.) przez przyjęcie, że powód był zatrudniony na podstawie powołania, co pozbawia go roszczenia o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty kasacji są uzasadnione.

Według art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. stosunki pracy z pracownikami zatrudnionymi na podstawie powołania na czas określony albo na czas nie określony na stanowiskach pracy nie wymienionych w przepisach, o których mowa w art. 68 § 1 Kodeksu pracy, przekształcają się z dniem wejścia w życie tej ustawy, odpowiednio w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę na czas określony albo na czas nie określony. Przed tą nowelizacją można było zatrudniać na podstawie powołania trzy grupy pracowników: a) kierownika zakładu pracy i jego zastępcę (art. 68 § 1 KP), b) osoby wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974 r. w sprawie określenia stanowisk kierowniczych, na których zatrudnia się pracowników w drodze powołania (Dz.U. Nr 45, poz. 268 ze zm.), c) osoby wskazane w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 298 KP lub w ustawach szczególnych.

Po tej nowelizacji art. 68 KP dopuszcza nawiązywanie stosunków pracy na podstawie powołania tylko w przypadkach określonych w odrębnych przepisach albo w przepisach wydanych na podstawie art. 298 KP. Oznacza to, że jeżeli od dnia 2 czerwca 1996 r. (to jest od wejścia w życie nowelizacji Kodeksu pracy z dnia 2 lutego 1996 r.) istnienie stosunku pracy z powołania nie miało podstawy w ustawie szczególnej (odrębnych przepisach) albo przepisach wydanych na podstawie art. 298 KP, to ten stosunek pracy przekształcił się w stosunek umowny. W sprawie nie jest jasne, jaki charakter miał stosunek pracy powoda przed dniem 2 czerwca 1996 r. (umowny czy z powołania). Rozwiązanie tej kwestii nie jest jednakże istotne dla rozstrzygnięcia sporu. Jego istota dotyczy bowiem kwestii, czy od dnia 2 czerwca 1996 r. istniała ustawowa podstawa (bo nie ma sporu, że nie było jej w przepisach wydanych na podstawie art. 298 KP) do zatrudniania na podstawie powołania w rozumieniu art. 68 KP członka zarządu (wiceprezesa) banku będącego spółką akcyjną. Sądy obu instancji uznały, że podstawą do tego jest przepis art. 75 ust. 2 Prawa bankowego (jednolity tekst: Dz.U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 ze zm.) stanowiący, że prezesa, wice-

prezesów i pozostałych członków zarządu banku powołuje rada banku, jeżeli statut banku nie stanowi inaczej. Statut pozwanego Banku w § 35 powtarzał treść przepisu art. 75 § 2 Prawa bankowego. Sąd drugiej instancji wskazał także na przepis art. 368 KH stanowiący, że członkowie zarządu mogą być w każdej chwili odwołani, co jednak nie uwłącza ich roszczeniom z umowy o pracę. Nie jest trafny pogląd, iż powołanie członka zarządu spółki akcyjnej (banku), mające podstawę w prawie handlowym lub bankowym jest jednocześnie powołaniem w rozumieniu art. 68 KP, czyli że poza nawiązaniem stosunku członkostwa w zarządzie powoduje ono również powstanie stosunku pracy z powołania (art. 2 w związku z art. 68 § 1 KP). Przepisy prawa handlowego i bankowego używały bowiem określenia „powołanie” już znacznie wcześniej, zanim w Kodeksie pracy z 1974 r. stworzono nową podstawę powstania stosunku pracy nazwaną „powołaniem”. W odniesieniu do spółki akcyjnej w Kodeksie handlowym z 1934 r. stanowi się, że do zarządu mogą być powołane osoby spośród akcjonariuszy lub spoza ich grona (art. 366 § 2) oraz że członkowie pierwszego zarządu mogą być powołani najwyżej na dwa lata (art. 367 § 1). O „powołaniu” członka zarządu banku będącego spółką akcyjną stanowił także art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o prawie bankowym (Dz.U. Nr 20, poz. 121 ze zm.). Wynika stąd, że powód bez wątplenia po wejściu w życie nowelizacji Kodeksu pracy z dnia 2 lutego 1996 r. (to jest od dnia 2 czerwca 1996 r.) - nawet jeżeli wcześniej mogły być co do tego wątpliwości wynikające z łączącej strony „umowy o pracę z powołania” - był pracownikiem strony pozwanej zatrudnionym na podstawie umowy o pracę. Powołanie na stanowisko członka zarządu (a następnie wiceprezesa zarządu) spowodowało jedynie nawiązanie stosunku członkostwa w zarządzie (stosunku organizacyjnego), z którym nie jest związany stosunek pracy, a funkcje te mogą być wykonywane na podstawie różnych stosunków cywilnoprawnych (w szczególności na podstawie umów nie nazwanych, do których odpowiednio stosuje się przepisy o zleceniu - art. 750 KC). Jeżeli jednak strony łączył stosunek pracy, to sytuację powoda określają przepisy Kodeksu pracy. Sąd drugiej instancji ponownie rozpoznając sprawę powinien zatem rozważyć, czy rozwiązanie umowy o pracę z powodem było zgodne z prawem, a także wziąć pod uwagę, na ile uzasadnione jest jego roszczenie o odszkodowanie z tego tytułu. Ustalono, iż stosunek pracy rozwiązał się z dniem 31 maja 1997 r. Jest to data końcowa usprawiedliwionej nieobecności w pracy z powodu choroby. Nie jest wyjaśnione w sprawie, dlaczego strony sporu traktują tę datę jako termin ustania stosunku pracy. Z jednej bowiem strony wypowiedzenie umowy o

pracę z dnia 30 sierpnia 1996 r. powinno doprowadzić do ustania stosunku pracy z jego upływem, z drugiej zaś - jeżeli traktowano stosunek pracy powoda jako stosunek z powołania - zgodnie z art. 72 § 1 KP, jeżeli odwołanie nastąpiło w okresie usprawiedliwionej nieobecności w pracy, bieg wypowiedzenia rozpocząłby się po upływie tego okresu.

Konkludując Sąd Najwyższy uważa, że powoda z pozwanym w dacie rozwiązania stosunku pracy łączył stosunek umowny, a zatem Sąd drugiej instancji powinien rozważyć zakres przysługujących mu roszczeń, jeżeli uzna je za zasadne.

Z tych względów na podstawie art. 393¹³ § 1 KPC orzeczono jak w sentencji.

=====